

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مدیریت بهداشت و درمان در بحران‌ها

حوادث و بلایای طبیعی، در ایران و کشورهای پیشرفته
با تأکید بر توانبخشی در بلایا

(جلد اول)

تألیف: دکتر سید حبیب اله کواری

عضو هیات علمی دانشگاه

سرشناسه	کوارى، سيدحبيب الله ۱۳۴۳
عنوان و نام پديدآور	مدیریت بهداشت و درمان در بحران‌ها : حوادث و بلایای طبیعی، در ایران و کشورهای پیشرفته با تأکید بر توانبخشی در بلایا/ تالیف و تدوین حبيب الله کوارى،
مشخصات نشر	تهران: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، ۱۳۹۰ -
مشخصات ظاهری	۲ ج. : جدول.
شابک	دوره: 7-98-978-964-8863-96-3: 3-96-978-964-8863-96-3
وضعیت فهرست نویسی	فبا
یادداشت	واژه نامه.
عنوان دیگر	(حوادث و بلایای طبیعی، در ایران و کشورهای پیشرفته با تأکید بر توانبخشی در بلایا.
موضوع	مدیریت بحران
موضوع	امداد رسانی
موضوع	بلاهای طبیعی -- پیش‌بینی‌های ایمنی
موضوع	بهداشت -- مدیریت
موضوع	قربانیان فاجعه -- توانبخشی
شماره افزوده	دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
رده بندی کنگره	HD ۱۹۱/۵۹۱۳۹۰۴
رده بندی دیویی	۶۵۸/۲۷۷
شماره کتابشناسی ملی	۲۵۰۹۳۲۷

نام کتاب: مدیریت بهداشت و درمان در بحران‌ها - جلد اول

تألیف: دکتر سیدحبيب الله کوارى

ویراستار: دکتر کیان نوروزى

شابک: ۹۶-۳-۹۶۴-۸۸۶۳-۹۷۸-۹۶۴

طرح جلد: مژگان طلوع

صفحه آرا: آرش فکری

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۶۵۰۰۰ ریال

نوبت چاپ: اول

چاپ: کاريسا

سال انتشار: ۱۳۹۰

ناشر: انتشارات دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

نشانی: اوین، بلوار دانشجو، خیابان کودکان، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

تلفکس: ۲۲۱۸۰۰۸۱

همه‌ی حقوق برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

..... مقدمه ۱۵

بخش اول: پیشگیری و کاهش اثرات در سوانح و بلایای طبیعی، بیوتروریسم

فصل ۱: خلاصه‌ای از تاریخچه جامعه‌شناسی و روان‌شناسی سوانح و بلایای طبیعی و غیرطبیعی
آمادگی در مقابله با بحران و حوادث غیر مترقبه

۲۱	اهداف آموزشی فصل
۲۱	مقدمه
۲۲	تعریف فاجعه از نظر مفهومی برابر نهاده‌های فارسی
۲۲	تعریف فاجعه از نظر لغوی
۲۴	ویژگی عمومی بلایا
۲۵	مقایسه و بررسی بلایای طبیعی و فاجعه‌های انسان ساخته (غیرطبیعی)
۲۷	مراحل فاجعه از دیدگاه ساختاری، جامعه‌شناسی روان‌شناسی

فصل ۲: آشنایی با اصطلاحات و انواع سوانح و حوادث آمادگی در مقابله با بحران‌ها و حوادث غیر مترقبه

۲۹	آمادگی در مقابله با بحران و حوادث غیر مترقبه
۲۹	اهداف آموزشی فصل
۲۹	مقدمه
۳۰	تقسیم بندی حوادث غیر مترقبه
۳۰	تقسیم بندی حوادث بر اساس نیاز به پاسخ
۳۲	ویژگی‌های سانحه
۳۳	ویژگی‌های فاجعه
۳۳	انواع حوادث و سوانح غیر طبیعی
۳۶	انواع حوادث و سوانح طبیعی
۳۸	اثرات بلایا بر روی جوامع

۳۵	طوفان.....
۳۶	گردباد.....
۳۷	تکتونیک صفحه‌ای.....
۳۷	مفاهیم کلی از زلزله.....
۳۸	گسل‌ها.....
۳۸	نحوه بروز زلزله با اعمال تنش.....
۳۹	علت وقوع زلزله.....
۳۹	انواع انرژی آزاد شده در زلزله.....
۴۰	امواج درونی یا حجمی.....
۴۰	امواج سطحی یا بلند.....
۴۱	مقیاس‌های زلزله.....
۴۱	شدت زلزله.....
	مقیاس خسارات و خرابی.....
۴۳	مخاطرات ثانوی ناشی از زلزله.....
۴۴	رائش زمین.....
۴۴	طوفان‌های دریایی با منشأ زمین لرزه (تسونامی).....
۴۴	آتشفشان.....
۴۶	روانه‌ها.....
۵۶	بزرگترین و شدیدترین زلزله قرن.....

فصل ۳: آشنایی با انواع بحران و نحوه مدیریت آنها (قبل، حین و پس) از بلایای طبیعی و زلزله

۵۹	اهداف آموزشی فصل.....
۵۹	مقدمه.....
۶۰	آشنایی با فهرست انواع بحران ایجاد شده در بلایای طبیعی و زلزله‌ها.....
۶۱	بحران عملیاتی کردن مدیریت‌ها.....
۶۳	مدیریت بحران دولتی.....
۶۳	مدیریت بحران غیردولتی.....
۶۵	طبقه‌بندی ساختمان‌های حیاتی از دیدگاه بهداشت و درمان.....

۶۶	انواع بحران پس از حوادث و بلایای طبیعی و زلزله و نحوه مدیریت آنها
۶۶	بحران زنده‌یابی
۶۸	بحران دختران و زنان پس از زلزله
۶۸	بحران عدم مهارت‌های ویژه امدادگران
۶۹	بحران عدم هماهنگی نیروهای عمل‌کننده
۷۱	بحران امنیت
۷۱	بحران هویت فردی و مالکیت
۷۱	بحران امنیت کودکان
۷۲	بحران ورود حاشیه‌نشین‌ها به داخل شهر
۷۲	بحران دفن اجساد پس از زلزله
۷۴	جمع‌آوری کودکان از سطح شهر
۷۴	ساماندهی کودکان بی سرپرست
۷۶	بحران اسکان و اعزام مجروحین
۷۷	بحران اسکان بازماندگان پس از زلزله

بخش دوم: آمادگی در برابر سوانح و بلایای طبیعی

فصل ۴: آمادگی در مقابله با بحران‌ها و حوادث غیرمترقبه

۸۱	اهداف آموزشی فصل
۸۲	مقدمه
۸۳	چرا مدیریت بحران مطرح شده است
۸۳	سطوح بحران
۸۴	مراحل مدیریت بحران
۸۴	ویژگی‌های مدیر بحران
۸۴	وظایف مدیر بحران بعد از بحران
۸۵	اجزای برنامه مدیریت بحران
۸۵	مدیر بحران و ۷ نکته کلیدی
۸۵	شش گام برای مدیریت بهتر در زمان بحران
۸۶	مدیریت جامع بحران

۸۹	اتفاق بحران
۹۱	نقش سازمان‌های امدادی و انتظامی در بحران‌ها

فصل ۵: سامانه فرماندهی سانحه (ICS) در بحران‌ها

۹۳	اهداف آموزشی فصل
۹۳	مقدمه
۹۴	آشنایی با سامانه فرماندهی حادثه (ICS)
۹۴	تاریخچه سامانه فرماندهی حادثه
۹۶	تعریف سامانه فرماندهی حادثه
۹۶	نکات قابل توجه در سامانه فرماندهی حادثه چیست؟
۹۷	ضرورت تشکیل سامانه فرماندهی حادثه چیست؟
۹۷	هفت نیاز اساسی برای طراحی سامانه فرماندهی حادثه
۹۸	ویژگی‌های سامانه فرماندهی حادثه چیست؟
۹۹	نقاط ضعف سامانه فرماندهی حادثه
۹۹	سامانه فرماندهی حادثه به چه منظور طراحی شده است؟
۱۰۰	عناصر سازمانی فرماندهی حادثه
۱۰۱	لایه‌های فرماندهی در سامانه فرماندهی حادثه
۱۰۸	بکارگیری سامانه یکپارچه ملی مدیریت سوانح
۱۱۱	اجزاء شش گانه سامانه یکپارچه مدیریت ملی سوانح
۱۱۳	فن‌آوری‌های حمایت‌کننده و ابزارهای ارتباطی
۱۱۳	سیستم تلفن ثابت
۱۱۴	تلفن همراه
۱۱۴	ارتباطات رادیویی
۱۱۴	ارتباطات کامپیوتری
۱۱۵	سیستم گزارش دهی اتوماتیک
۱۱۵	سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS)

فصل ۶: آمادگی یکپارچه سازمان‌ها و مراکز درمانی و بیمارستان‌ها جهت مقابله با بحران‌ها (HEICS)

۱۱۶	اهداف آموزشی فصل
۱۱۶	مقدمه
۱۳۰	آشنایی با اصطلاحات سیستم فرماندهی حوادث اضطراری بیمارستان
۱۳۳	برنامه‌ریزی حوادث غیرمترقبه بیمارستانی
۱۳۴	اقدامات مراکز درمانی پس از وقوع حادثه در HEICS
۱۳۶	آشنایی با استانداردهای برنامه حوادث غیرمترقبه بیمارستان
۱۳۷	کمیته برنامه‌ریزی حوادث غیرمترقبه
۱۳۰	مراحل اجرایی برنامه حوادث غیرمترقبه در بیمارستان‌ها
-	مرحله آمادگی
۱۳۵	مرحله اعلام خطر
۱۴۲	مرحله پاسخ (واکنش) اورژانسی
۱۴۶	مرحله توقف برنامه و ارزیابی بعد از حادثه غیرمترقبه
۱۴۶	شرح وظایف اعضای سیستم مدیریت بحران بیمارستان‌های جنرال (عمومی)
۱۴۸	نمونه‌های از برگه‌های شرح وظایف افراد مسئول در حوادث اضطراری
۱۷۳	فلو چارت برنامه مقابله با حوادث غیرمترقبه در مراکز درمانی

فصل ۷: آمادگی یکپارچه مراکز بهداشتی جهت مقابله با بحران‌ها

۱۸۳	اهداف آموزشی فصل
۱۸۳	مقدمه
۱۸۲	تأثیر حوادث غیرمترقبه (بحران‌ها) در مراکز بهداشتی
۱۸۶	اثرات حوادث غیرمترقبه بر مراکز بهداشتی
۱۸۶	مراحل پیاده سازی برنامه مقابله با حوادث غیرمترقبه در مراکز بهداشتی
۱۸۸	عمده‌ترین سیاست‌های بخش بهداشت در مدیریت وضعیت‌های اضطراری
۱۸۹	ترکیب نیم‌نمای مدیریت عملیات بهداشت و درمان در حوادث غیرمترقبه شهرستان‌ها
۱۸۹	نمونه‌های از وظایف مسئولین بهداشتی پیش از وقوع بلا
۱۹۰	نمونه‌های از وظایف مسئولین بهداشتی پیش از وقوع بلا

۱۹۱	ارزیابی سریع وضعیت بهداشتی درمانی
۱۹۲	اعضاء پیشنهادی تیم ارزیاب
۱۹۲	اهداف فرایند ارزیابی سریع وضعیت بهداشتی درمانی
۱۹۳	پیشگیری از بیماریها بدنبال وقوع بلایای طبیعی
۱۹۳	تیم‌های امدادی بهداشتی
۱۹۵	ترکیب تیم‌های عملیات بهداشت و درمان در حوادث غیر مترقبه شهرستان‌ها
۱۹۶	تیم ارزیاب شرایط بهداشتی و درمانی در حوادث غیر مترقبه و وظایف آن
۱۹۷	وظایف کلی تیم ارزیاب
۱۹۷	گزارش نویسی
۱۹۸	تجهیزات تیم ارزیاب
۱۹۸	نحوه ارزیابی
۱۹۹	مراحل ارزیابی
۲۰۰	شرح وظایف سرپرست تیم ارزیاب

فصل ۸: مدیریت سوانح و بحران‌ها در کشورهای مختلف و ایران

۲۰۱	اهداف آموزشی فصل
۲۰۱	مقدمه
۲۰۲	مدیریت سوانح در سوئیس
۲۰۳	مدیریت سوانح در دانمارک
۲۰۴	مدیریت سوانح در کره شمالی (استراتژی تمرکززدایی)
۲۰۶	مدیریت سوانح در کره جنوبی
۲۰۷	مدیریت سوانح در ژاپن
۲۰۹	بررسی تطبیقی ساختار مدیریت بحران حوادث غیرمترقبه در کشور ژاپن و ایران
۲۱۴	تاریخچه لوايح و مصوبات قانونی در ارتباط با بلایا در کشور ایران
۲۱۸	قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران در حوادث طبیعی و سوانح غیرمترقبه کشور
۲۱۹	وضعیت کنونی مدیریت بحران در ایران و چالش‌های آن
۲۲۳	مدیریت شناور یا جزیره‌ای
۲۲۹	جمع‌بندی

فصل ۹: مدیریت درسوانح و بحران‌ها در کشور امریکا

۲۳۱	اهداف آموزشی فصل
۲۳۱	مقدمه
۲۳۱	مراحل مدیریت بحران در کشور امریکا
۲۳۲	به کارگیری سیستم کنترل سانحه در امریکا
۲۳۷	رعایت ایمنی کارکنان
۲۳۸	تجهیزات حفاظت فردی
۲۳۹	روش‌های برقراری ارتباط
۲۴۰	کارکنان پشتیبانی
۲۴۱	ارزیابی و تخصیص منابع
۲۴۱	برقراری ارتباط با مردم و رسانه‌ها در بحران‌ها در کشور امریکا
۲۴۳	هشدارهای اضطراری
۲۴۴	زمان حین سانحه و بعد از آن
۲۴۵	تخلیه
۲۴۵	مراکز اقدام (اضطراری) فوری
۲۴۶	بهداشت روانی
	تکنولوژی
۲۴۷	مدیریت منابع
۲۴۸	نظارت و پیگیری
۲۴۸	تجزیه و تحلیل داده‌ها
۲۴۹	گردآوری منابع
۲۵۰	ایستگاه رادیوی اضطراری محلی (در موقع بحران) در آمریکا
۲۵۰	راهنمای جیبی، بروشور، کتابچه منابع اضطراری
۲۵۱	سطوح تهدید (ناحیه‌ای - منطقه‌ای - ملی)
۲۵۲	کمک‌های دولت فدرال
۲۵۳	کمک‌های ایالتی
۲۵۶	برنامه پیامدهای ملی
۲۵۶	اقدامات بعد از سانحه

۲۵۶	 رفع آماده باش (بسیج عمومی)
۲۵۷	 ارزیابی رویدادها
۲۵۸	 گزارش بعد از عملیات
۲۵۹	 مستند سازی
۲۵۹	 استراتژی مدیریت سوانح در ایالات متحده آمریکا
۲۶۱	 بیان یک مورد بحران واقعی در کشور آمریکا

فصل ۱۰: بیوتروریسم

۲۶۵	 اهداف آموزشی فصل
۲۶۵	 مقدمه
۲۶۶	 تاریخچه
۲۶۶	 تعریف
۲۶۸	 علل استفاده از بیوتروریسم
۲۶۹	 عوامل مورد استفاده تروریست‌ها
۲۶۹	 طبقه‌بندی مرکز کنترل بیماری‌های عفونی در آمریکا از عوامل بیوتروریستی
۲۷۰	 موارد آمادگی و پاسخ بهداشتی و پزشکی به تهدیدهای بیوتروریستی
۲۷۱	 برنامه مقابله با بیوتروریسم در کشورهای پیشرفته و آمریکا
۲۷۲	 آماده سازی
۲۷۵	 نظارت برای بقاء
۲۷۶	 سیستم و سایت مراقبت هشدار
۲۷۷	 بیوتروریسم و بهداشت جامعه
۲۷۸	 قرنطینه و جداسازی
۲۸۰	 پیشگیری جمعی (گسترده)
۲۸۲	 درمان جمعی (گسترده)
۲۸۳	 ارتباطات بیمارستانی
۲۸۳	 آموزش جمعی (گسترده)
۲۸۴	 پناه گاه و محل‌های (امن)
۲۸۶	 مدیریت (تنش) استرس

۲۸۶		تکنولوژی
۲۸۶		سیستم‌های موقعیت‌یاب جغرافیایی (G.P.S)
۲۸۷		تأمین منابع مالی
۲۸۷		پیشنهادهای برای کشور ما

فصل ۱۱: مدیریت بحران در صنایع شیمیایی، مواد اشتعال‌زا و اطفاء حریق

۲۸۹		اهداف آموزشی فصل
۲۸۹		مقدمه
۲۹۰		ویژگی مواد شیمیایی و اشتعال‌زا
۲۹۱		روش‌های تشخیص خطر در یک منطقه
۲۹۴		طرح آمادگی و (واکنش اضطراری) در مقابله با خطرات شیمیایی
۲۹۶		آشنایی با مراحل مدل انتشار
۲۹۷		عوامل تشکیل دهنده آتش
۲۹۹		طبقه‌بندی آتش (نوع آتش سوزی)
۳۰۱		آشنایی با انواع روش‌های اطفاء حریق
۳۰۲		انواع خاموش کننده‌ها
۳۰۵		رعایت نکات ایمنی قبل از وقوع آتش سوزی
۳۰۶		نکات ایمنی هنگام وقوع آتش سوزی

فصل ۱۲: نقش مراکز اطلاع رسانی دارویی در مدیریت بحران

۳۰۹		اهداف آموزشی فصل
۳۰۹		خلاصه فصل
۳۰۹		مقدمه
۳۱۰		تعریف و شرح وظائف مراکز اطلاع رسانی دارویی و مسمومیت‌ها (DPIC)
۳۱۱		نیروهای انسانی شاغل در مراکز اطلاع رسانی دارویی و مسمومیت‌ها
۳۱۱		تجهیزات موجود در مراکز DPIC
۳۱۱		منابع و بانک‌های اطلاعاتی موجود در DPIC
۳۱۱		طیف سئوالات ارجاع داده شده به مراکز DPIC

- ۳۱۲ نحوه برخورد و عملکرد صحیح مراکز DPIC در یک بحران عمومی از جنبه روان‌شناسی
- ۳۱۳ نتیجه‌گیری

فصل ۱۳: نقش مدیریت اطلاعات سیستمیک در بحران‌ها

- ۳۱۵ اهداف آموزشی فصل.....
- ۳۱۵ مقدمه
- ۳۱۷ توصیه‌های لازم برای ایجاد بانک اطلاعاتی حوادث و بلایا در ایران
- ۳۱۸ معرفی اجزای سیستم بانک اطلاعاتی جهانی بلایا
- ۳۱۸ - کد ملی
- ۳۱۸ - نوع بلایا
- ۳۱۹ - تاریخ شروع
- ۳۱۹ - تاریخ اعلام
- ۳۲۰ - تاریخ پایان
- ۳۲۰ - نام کشور
- ۳۲۱ - موقعیت وقوع بلیه در کشور صدمه دیده
- ۳۲۳ - کشته شدگان
- ۳۲۳ - جمعیت آسیب‌دیده اولیه
- ۳۲۴ - جمعیت آسیب‌دیده ثانویه
- ۳۲۵ - افراد زخمی
- ۳۲۶ - آوارگان
- ۳۲۸ - میزان برآورد شده صدمات وارده
- ۳۲۹ - کمک

مقدمه

در سراسر تاریخ بشر، زندگی و تمامی اموال او همواره در معرض مخاطرات حوادث غیر مترقبه و گاه به گاه هولناک و مرگبار بوده است. حوادث غیرمترقبه از دیرباز موجب بروز مشکلات فراوان و از دست رفتن جان تعداد زیادی از افراد و همچنین موجب بروز معلولیت‌های جسمی و روانی و صرف هزینه‌های بهداشتی، اجتماعی و اقتصادی هنگفتی شده است. خسارات اقتصادی ناشی از سوانح و بلایای طبیعی در سطح جهان سالانه حدود ۵۰ میلیارد دلار برآورد می‌شود. در طی ۳۰ سال گذشته بیش از ۴ میلیون نفر جان خود را بر اثر وقوع بلایای طبیعی از دست داده‌اند. بر اساس اطلاعات موجود ۹۰ درصد از بلایای طبیعی و ۹۵ درصد از مجموع حوادثی که موجب مرگ انسان‌ها می‌شوند، در کشورهای در حال توسعه روی می‌دهند. با نگاهی اجمالی به عوارض عمومی و اختصاصی ایجاد شده در انواع مختلف بلایا و حوادث غیرطبیعی مشخص می‌گردد که سلامت و بهداشت جوامع حادثه دیده همواره در معرض خطر بوده و از مهمترین مسائلی است که برای کاهش عوارض ناشی از این بلایا بایستی مورد توجه مسئولین مربوطه قرار گیرند. کشور ما نیز همیشه در معرض اینگونه حوادث طبیعی و بحران‌ها بوده و زیان‌های هنگفت آنها را متحمل شده است و زلزله هولناک بم نیز یکی از همین حوادث می‌باشد که به طور ناگهانی نقاب خاک بر چهره هزاران انسان بی گناه کشاند و هزاران انسان بی گناه دیگر را نیز آواره ساخت. هر چند اطلاع یافتن و ممانعت از بروز حوادث غیرمترقبه امری محال بنظر می‌رسد، اما با انجام برنامه‌ها و پروژه‌های پیشگیرانه، آمادگی و تربیت نیروهای کارشناس و تقسیم وظایف و مسئولیت‌ها، می‌توان صدمات و خسارات آن را به حداقل کاهش داد. بدون تردید نقش نیروی انسانی کارآزموده در مدیریت بحران و هدایت صحیح برنامه‌ها، کلیدی‌ترین بخش در مقابله با اینگونه بحران‌ها می‌باشد. از این رو به کار گیری

امکانات و تجهیزات موجود، پیش‌بینی و تأمین نیازمندی‌های اساسی و اضطراری آسیب دیدگان در هنگام رخداد بلایای طبیعی و بحران به منظور ارائه خدمات نجات و امداد رسانی فوری به آنها ضروری است. مدیران بحران باید با روش‌های صحیح و مؤثر مدیریتی یک وضعیت بحرانی را با حداقل خسارات به سوی وضعیت عادی هدایت کنند. نظر به اینکه هر حادثه (طبیعی و یا ساخته دست انسان) خصوصیات منحصر به فرد خود را دارد و در هر کشوری تجهیزات و منابع متفاوتی در اختیار است نمی‌توان دستورالعمل کلی و جامعی که بتواند در همه جا مفید واقع شود ارائه کرد ولی میتوان از نکات مشترک و دانش مدیریت بهداشت در شرایط بلایا در اغلب نقاط دنیا با توجه به جمیع شرایط استفاده کرد و در هنگام وقوع بلایا از آنها بهره جست.

لذا مؤلف تصمیم گرفت با توجه به دیدن دوره‌های مختلف مدیریت بحران در داخل و خارج از کشور و تجارب عملی چندین ساله فعالیت خود در ستادهای حوادث غیر مترقبه استانداری‌های چندین استان کشور و ستادهای بحران، دانشگاه‌های علوم پزشکی اصفهان، شهید بهشتی و شیراز و تدریس دروس مرتبط با این رشته در دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، کتاب حاضر را جهت آشنائی هر چه بیشتر مدیران سیستم بهداشت و درمان کشورمان با راه‌های مقابله با بحران و کاهش خطرات و خسارات ناشی از این حوادث و بلایا و لزوم ایجاد یک ساز و کار مدیریتی یکسان و فراگیر، چنین مجموعه‌ای را بر اساس مراحل مدیریت بحران شامل: الف) پیشگیری و کاهش اثرات ب) آمادگی (ج) پاسخگویی یا مقابله د) بازسازی یا بازگرداندن جامعه به حالت عادی، در پنج بخش مجزا، (شامل سی و یک فصل) و در دو جلد تهیه نماید.

در جلد اول مطالب مربوط به مراحل پیشگیری و آمادگی توضیح داده شود و در جلد دوم مطالب مراحل پاسخگویی و بازسازی بطور مبسوط آورده شده است.

مخاطبین این کتاب کلیه رتوسا و معاونین بهداشت و درمان دانشگاه‌های علوم پزشکی سراسر کشور، مدیران شبکه‌ها و مراکز آموزشی درمانی (بیمارستان‌ها)، مدیران و کارکنان سازمان‌های هلال احمر و بهزیستی کل کشور، متقاضیان شرکت در آزمون «رشته مدیریت

سلامت در حوادث و بلایا» در مقطع دکترا (phD) و (MPH) و دانشجویان پزشکی و سایر گروه‌های پزشکی. توانبخشی، و مدیران، کارکنان مراکز اورژانس ۱۱۵ و همچنین مدیران و اعضاء ستادهای حوادث غیر مترقبه استان‌ها و سایر علاقه مندان در این زمینه می‌باشند.

سعی شده تا به یاری خداوند متعال و بهره‌گیری از تجربه و دانش روز، ضمن ایفای وظیفه‌ای هرچند کوچک و ناچیز، گامی در جهت کاهش اثرات مخرب و خائسان سوز و ویرانگر بلایای طبیعی و حوادث غیر مترقبه و بحران‌ها در کشور عزیزمان ایران برداشته و گوشه‌ای از زکات علم خود را به نظام مقدس جمهوری اسلامی بپردازم.

از مساعدت و محبت کلبه اندیشمندان و محققین و اساتید فرهیخته‌ای که بدون هیچ چشم داشتی کتب، مقالات تالیفی و آثار علمی خود را از طرق مختلف در اختیار نگارنده قرار داده تا در تهیه مطالب این کتاب مورد استفاده قرار گیرد، متواضعانه تشکر کرده و توفیق روز افرون آنان در عرصه علم و عمل را خواستارم. از همکاران ارجمندم جناب آقای دکتر خانکه و جناب آقای دکتر ارمغان از اعضاء محترم هیئت بورد و صاحب نظر در امر مدیریت بحران که فایل متن اصلی کتاب چند ماه پیش از چاپ بطور کامل در اختیارشان قرار گرفت و این بزرگواران با دقت نظر و فرصت کافی آنرا مطالعه و توصیه‌های ارزشمندی در جهت پر بار شدن محتوای کتاب به مؤلف ارائه نموده‌اند کمال قدردانی را می‌نمایم. همچنین از جناب آقایان دکتر مبارکی، دکتر یغمانیان، دکتر توکلی بزاز از اعضاء محترم هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران و آقای دکتر نیروزی عضو هیأت علمی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی که زحمت کشیده و هر کدام فصلی مرتبط با رشته تحصیلی خود را مطالعه نموده و ویراستاری‌های لازمه را انجام داده‌اند کمال تشکر را می‌دارم. مؤلف از تلاش‌های مؤثر جناب آقای دکتر سیدنور مدیریت محترم اطلاع رسانی پزشکی و ارتباطات دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی جهت چاپ کتاب و همچنین سرکار خانم مؤکات طلوع طراح و گرافیست برای طراحی جلد کتاب و دانشجویان کارشناسی ارشد رشته مدیریت توانبخشی سرکار خانم رضائی و جناب آقای اسدی که در تهیه منابع کمک نموده‌اند، کمال تشکر را بعمل آورده و توفیق همگان را از خداوند بزرگ مسئلت می‌نماید.

مطمناً این مجموعه خالی از نقص و اشکال نمی‌باشد، لذا از تمامی خوانندگان محترم تقاضا دارم مؤلف را از نظرات ارزشمند خود بی‌نسیب نگذارند تا در چاپ‌های بعدی مورد توجه و بازنگری قرار گرفته و موجب هرچه پر بارتر شدن این اثر گردد. انشاء...

دکتر سید حبیب‌اله کواری
عضو هیأت علمی دانشگاه
Email: kavarih@gmail.com

www.ketab.ir